ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 28.9.2026 г.
COM(2026) 509 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно дейностите и консултациите на координационната група за борба с изтезанията, посочена в член 31 от Регламент (ЕС) 2019/125 относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание, изтезания или други форми на естоко, нечовешко или унизително отношение или наказание

1. Въведение

Съгласно член 31, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/125 от 16 януари 2019 г. относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унизително отношение или наказание[1] („регламента“) Комисията представя на Европейския парламент годишен доклад относно работата, проверките и консултациите на координационната група за борба с изтезанията (КГБИ). Докладът трябва да отчита надлежно необходимостта да не се накърняват търговските интереси на физически или юридически лица.

Настоящият доклад предоставя информация за дейностите на КГБИ през 2025 г.

2. Нормативна уредба

С регламента се цели предотвратяването на смъртното наказание, от една страна, и на изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отношение или наказание в държави извън ЕС, от друга страна, чрез ограничаването на търговията с някои стоки. В регламента се прави разграничение между:

- стоки, които нямат друго практическо приложение освен да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание или с цел изтезания и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отношение или наказание (приложение II); и
- стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел изтезания и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отношение или наказание (приложение III) или с цел прилагане на смъртно наказание (приложение IV), но могат също да имат законна употреба, като например за целите на правоприлагането или за терапевтични цели.

Търговията със стоки, изброени в приложения II, III и IV, подлежи на определени ограничения. С регламента по-специално:

i. се забранява вносът, износът и транзитът във, от или през ЕС на стоки, изброени в приложение II, които нямат друго практическо предназначение освен употребата им с цел изпълнение на смъртно наказание или с цел изтезания. С него се забранява също така предоставянето на брокерски услуги и на техническа помощ по отношение на такива стоки, включително обучение как да бъдат използвани. Забранява се и рекламирането на такива стоки в печатни издания, в интернет или по телевизията или радиото, както и излагането или предлагането им за продажба на изложение или панаир;

ii. се изисква предварително разрешение за всеки отделен случай за износ на стоки, изброени в приложение III, които биха могли да бъдат използвани с цел изтезания, но могат да имат друга, законна употреба (например за целите на правоприлагането). Предварително разрешение се изисква и по отношение на

[1] ОВ L 30, 31.1.2019 г., стр. 1. След като беше изменян няколко пъти, Регламент (ЕО) № 1236/2005 на Съвета от 27 юни 2005 г. относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел прилагане на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание (ОВ L 200, 30.7.2005 г., стр. 1) впоследствие беше кодифициран като Регламент (ЕС) 2019/125.

предоставянето на техническа помощ или на предоставянето на брокерски услуги, свързани с тази категория стоки. В приложение III не са обхванати:

а) огнестрелните оръжия, които са предмет на Регламент (ЕС) № 258/2012[2];
б) изделията с двойна употреба, които са предмет на Регламент (ЕС) 2021/821[3]; или
в) стоките, които са предмет на разпоредбите на Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета[4];

iii. се регламентира търговията със стоките, посочени в приложение IV, които могат да се използват с цел изпълнение на смъртно наказание (напр. чрез инжекция със смъртоносна доза), но могат да се използват и за законни терапевтични цели. Беше въведено конкретно разрешително с лиценз (генерално разрешение на Съюза за износ), с което да се контролира износът на такива стоки и да се предотвратява прехвърлянето им с цел употреба за екзекутиране чрез поставянето на инжекция със смъртоносна доза, без да се ограничава търговията с тях за медицински, ветеринарни или други законни цели.

3. Дейности на координационната група за борба с изтезанията

КГБИ бе създадена съгласно член 15в от Регламент (ЕС) 2016/2134 на Европейския парламент и на Съвета[5], за да разглежда въпроси, свързани с прилагането на регламента.

Тя служи като платформа за експертите от държавите членки и службите на Комисията за обмен на информация относно административни практики и за обсъждане на въпроси, свързани с тълкуването на регламента, технически въпроси във връзка с изброените стоки, промени, свързани с регламента, и други въпроси, които могат да възникнат. При изготвянето на делегирани актове Комисията също се консултира с КГБИ в съответствие с Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество[6].

През 2025 г. КГБИ проведе две заседания във виртуален формат — на 12 юни и на 11 декември, с цел обмен на информация по редица обобщени по-долу въпроси във връзка с прилагането на регламента.

[2] Регламент (ЕС) № 258/2012 от 14 март 2012 година за изпълнение на член 10 от Протокола на Организацията на обединените нации срещу незаконното производство и трафика с огнестрелни оръжия, техните части и компоненти и боеприпаси, допълващ Конвенцията на Организацията на обединените нации срещу транснационалната организирана престъпност („Протокол за огнестрелните оръжия“), и за установяване на разрешения за износа и мерки за вноса и транзита на огнестрелни оръжия, техни части и компоненти и боеприпаси (ОВ L 94, 30.3.2012 г., стр. 1).
[3] Регламент (ЕС) 2021/821 от 20 май 2021 година за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба (преработен текст) (ОВ L 206, 11.6.2021 г, стр. 1).
[4] Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета, определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване (ОВ L 335, 13.12.2008 г., стр. 99), с измененията.
[5] Регламент (ЕС) 2016/2134 на Европейския парламент и на Съвета от 23 ноември 2016 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1236/2005 на Съвета относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание (ОВ L 338, 13.12.2016 г., стр. 1).
[6] ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

3.1 Развитие във връзка с основния акт

С член 24 от Регламент (ЕС) 2019/125 на Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 29 за изменение на приложенията към Регламента. Комисията проведе консултации по делегиран акт за изменение на приложения II и III към регламента с експерти от държавите членки, както и със заинтересованите страни чрез обществена консултация в интернет. Предложението беше прието от Комисията на 21 май 2025 г. С делегирания акт се разширява обхватът на приложения II и III, за да се отразят промените в международния пазар в областта на сигурността и промените в употребата на оборудване за правоприлагане.

Европейският парламент и Съветът не повдигнаха възражения срещу предложението. Делегиран регламент (ЕС) 2025/928 на Комисията[7] беше публикуван на 31 юли 2025 г. в *Официален вестник на Европейския съюз* и влезе в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му. Делегираният акт е в отговор на нарастването на случаите на изтезания и други форми на малтретиране извън местата за лишаване от свобода в много части на света.

3.2 Търговска информация: докладване на данните

Комисията представи на КГБИ актуалното състояние, свързано с годишния доклад, посочен в член 26, параграф 3 от регламента. Тя също припомни вече разработената функция, чрез която органите в държавите членки се приканват да качват необходимите данни за целите на докладването директно в библиотеката на **Електронната система за изделия и технологии с двойна употреба (DUes)** в рамките на модула, свързан с Регламента за борба с изтезанията. Целта е да се рационализира и улесни обобщаването на данните във всички държави членки. Събраната информация включва по-конкретно решението по подаденото заявление за разрешение, вида на стоката, местоназначението на износа и крайната употреба. Тези елементи са включени в споменатия по-горе годишен доклад на Комисията. Докладът беше представен на КГБИ след неговото приемане[8]. За да се улесни докладването за 2025 г., Комисията актуализира образеца, за да бъдат отразени промените, въведени с Делегиран регламент (ЕС) 2025/928 на Комисията.

3.3 Доклад на Комисията относно прегледа на Регламент (ЕС) 2019/125

В съответствие с член 32 от посочения регламент Комисията извършва преглед на прилагането на регламента и представя на Европейския парламент и на Съвета обстоен доклад за прилагането и оценката на въздействието на всеки пет години.

Комисията представи на КГБИ втория доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно прегледа на Регламент (ЕС) 2019/125. Докладът беше приет на 9 декември 2025 г. и обхваща периода от 2020 г. до средата на 2025 г.[9]

Комисията посочи, че във връзка с доклада са проведени консултации с различни заинтересовани страни. Сред тях бяха експерти на КГБИ от държавите членки,

[7] ОВ L, 2025/928, 31.7.2025 г.
[8] COM (2025) 704 final, 21.11.2025 г. и приложения 1—9.
[9] COM(2025) 748 final, Брюксел, 9 декември 2025 г.

неформалната експертна група на Комисията, международни организации и организации на гражданското общество с експертен опит в търговията, свързана с изтезанията. Комисията благодари на членовете на КГБИ за тяхното конструктивно участие и приноса им към процеса на преглед.

Комисията информира КГБИ, че в доклада се стига до заключението, че регламентът се прилага задоволително и продължава да бъде актуален и подходящ за целта. С регламента продължава да се запълва установен пропуск в съобразения с правата на човека търговски контрол на ЕС. Едновременно с това Комисията отбеляза, че националните практики за прилагане на регламента може да се различават в отделните държави членки. Поради това в доклада се посочва възможността да се проучат незаконодателни мерки в подкрепа на прилагането на регламента, като например извършване на оценки на риска по отношение на разрешенията за износ, изготвяне на контролен списък за търговски панаири и изложения, както и насърчаване на обмена на най-добри практики между държавите членки. Освен това Комисията сподели, че в прегледа се подчертава значението на непрекъснатия мониторинг на списъка на стоките, обхванати от регламента, с цел да се отрази технологичното и пазарното развитие. В това отношение с прегледа беше потвърдена уместността на обхванатите стоки и услуги в регламента съгласно изменението с делегиран регламент на Комисията от май 2025 г. Комисията заяви, че регламентът е признат за новаторска правна рамка и че като съпредседател на Алианса срещу търговията със стоки, използвани с цел изтезания, ще продължи да подкрепя инициативите за търговия без стоки, използвани с цел изтезания, на многостранно равнище.

3.4 Търговия без стоки, използвани с цел изтезания

Комисията представи на КГБИ актуална информация за състоянието на търговията със стоки, използвани с цел изтезания, в световен мащаб. Регламент (ЕС) 2019/125 остава единствената обвързваща регионална рамка, която урежда търговията със стоки, които биха могли да бъдат използвани за изтезания или смъртно наказание.

Комисията информира КГБИ за последния доклад на специалния докладчик на ООН за изтезанията[10], представен на Третия комитет на Общото събрание на ООН на 14 октомври 2025 г. В доклада се приветстват измененията на стоките в приложение II към Регламент (ЕС) 2019/125, много от които специалният докладчик препоръча да бъдат забранени в предишния си доклад за 2023 г.

Освен това успоредно с пленарното заседание на Третия комитет на Общото събрание на ООН на 15 октомври 2025 г. се проведе съпътстваща проява относно евентуален договор за търговия без стоки, използвани с цел изтезания, организирана от организации на гражданското общество и спонсорирана от Европейския съюз, Монголия (като съпредседатели на Алианса срещу търговията със стоки, използвани с цел изтезания) и Франция. Специалният докладчик на ООН изтъкна ЕС като положителен пример и заедно с организациите на гражданското общество се застъпи за приемането на глобален правно обвързващ инструмент.

Комисията също така представи информация относно резолюцията на Общото събрание на ООН, приемана на всеки три години, относно изтезанията и други форми

[10] https://docs.un.org/en/A/80/137

на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание[11]. Член 23 от резолюцията се отнася до забраната за търговия със стоки и технологии, които нямат друго практическо приложение освен за извършването на изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание. Резолюцията традиционно се приема с консенсус от Третия комитет. На 20 ноември 2025 г. три държави гласуваха против резолюцията. И накрая, Комисията запозна КГБИ с по-нататъшното развитие на Алианса срещу търговията със стоки, използвани с цел изтезания.

[11] https://digitallibrary.un.org/record/4092657?v=pdf